

Egyévesen - a kisbabából kisgyerek lett

Testi fejlődés

A várandósság kilenc hónapja alatt egyetlen megtermékenyített petesejtből létrejött az élet csodája, megszületett egy apó ember. A születése utáni egy évben újabb csodálatos változások következtek be az életében, a teljesen kiszolgáltatott újszülöttből egy önállóan gondolkodni, beszélni és járn tudó kisgyermek lett, aki nem pusztán érzékel és mozog, és különféle funkciókkal reagál az őt érő ingerekre, hanem képes kifejezni az érzelmeit és az indulatait, tud szeretni, haragudni, és még ennél is jobban tud valamit „akarni”.

Egyéves korára a baba megháromszorozza a születési súlyát. Egy átlagos nagyságú, 3000 grammal születő apróság 8-9 kg lesz, egy nagyobbacska, 3800 grammos újszülött akár 11 kg súlyú is lehet.

A testhossz alakulása szintén függ a születési mérettől, de erőteljesen befolyásolják az öröklött alkati adottságok is a baba növekedésének ütemét, így 70 és 80 cm között bármilyen testmagasság átlagosnak számít.

Általában alul és felül 4-4 foga látható, azonban a kibújt tejfogak száma attól függ, hogy a baba biológiai órája milyen gyorsan ketyeg. Vannak gyorsabban és vannak lassabban érő gyermekek, akikről érdemes tudni, hogy ők nem egyszerre válnak majd iskolaéretté és később felnőtté sem.

Az éppen járn kezdő lábak talpának hossza általában 11-12 centiméter, amire 18-as vagy 19-es cipő illik. Az apró lábak egészséges fejlődését nem támogatja mindegyik babacipő, ezért érdemes puha talpú, rugalmas anyagból készült cipőt választani, ami nem akadályozza a lábfej szabad mozgását, és akár egy vastagabb zokni vagy mokaszin lazán fogja körbe a lábat.

Az agy mérete szintén hatalmas növekedési folyamaton ment keresztül. Mostanra elérte végső súlyának 60%-át, azaz a születéskori 350 grammos agy 700 grammosra növekedett. Az idegi összeköttetések azonban még ennél is elképesztőbb gyarapodáson mentek keresztül, milliárdnyi idegsejt és idegi összeköttetés keletkezett. Ez az elképesztő teljesítmény soha többé nem ismétlődik meg az élet folyamán.

A differenciálódás, vagyis a szerkezeti és működési specializálódás is óriási iramban történt. Kialakult a megkülönböztető figyelem, a gondolkodás, az anyanyelv megértésének és a beszédnek az alapja. Kifejlődött a célirányos és akaratlagos mozgásirányítás, és a környezettel, valamint a többi emberrel való aktív

kapcsolatteremtés képessége. Eddig is és ez után is a gyermek fejlődésében ezek a képességek egymásra épülve jönnek létre és az egyes képességek szintje mindig az előzőek minőségétől függ. Az idegrendszeri fejlődés egy olyan összetett rendszer, amiben minden mindennel összefügg, egyetlen működést vagy képességet sem lehet önmagában mérni.

Hogyan tudnak ezek a csöppségek ennyi mindent megtanulni ilyen rövid idő alatt? Három alapvető tényező segíti őket ebben:

- biológiailag meghatározott és genetikailag öröklött tudásalappal rendelkeznek arról, hogy emberi lények és hasonlítanak a többi emberhez;
- a lehető leghatékonyabb tanulási stratégiákkal rendelkeznek és mély tudásvágy él bennük a világ megismerésére;
- minden körülöttük lévő felnőtt és gyermek spontán és ösztönös tanítómesterré válik mellettük.

Jár a baba

A nagy eseményt, amikor az apró emberpalánta elindul, minden szülő áhítattal figyeli, és élete végéig emlékezni fog rá. A totyogó csöppség széles terpeszben, szinte merev térdekkel, apró lépésekben, tétován halad előre. Karjait széttárva próbál egyensúlyozni, és tekintetében egy-

szerre látni a tökéletes koncentrációt és az önfelelt boldogságot.

A felmérések eredménye szerint az ép fejlődésű babák fele 12 hónaposan teszi meg az első önálló lépéseit. Tehát egyetlen szülő se ijedjen meg, ha a gyermeke nem indul el az első születésnapjára. Minden egészséges baba megtanul járni, a lényeg inkább az, hogy minden fejlődési állomáson áthaladt-e, mielőtt elindult volna. A biztonságos, önálló járáshoz jó egyensúllyal kell rendelkeznie. Tudnia kell a különböző testrészeit egymástól függetlenül használni. A legfontosabb a fejtartó és a törzstartó reakciók megléte, valamint az egyensúlyi védekező reflexek megléte. Ezek az automatikus mozgásreakciók egyensúlyvesztésekor vagy eleséskor megvédik a csöppséget a sérülésektől. Ezek a reflexek csakis egészséges mozgásfejlődés esetén alakulhatnak ki, tehát ezért fontos az oly sokat emlegetett fejlődési lépcsőfokok sorrendje.

Az első szavak

Egyévesen az első lépésekkel együtt megjelennek az első szavak. A kicsi fokozatosan felfedezi, hogy szavakkal hatni tud a körülötte lévő emberekre, fel tudja hívni a figyelmet magára. A szótagok ismételtetéséből – *babababa, mamamama, papapapa* - és a babahalandzsa szóáradatából kibukkannak az első érthető, mások által is használt szavak. Minden pici jellemzően azokat a szavakat kezdi el használni, amiket sokszor hall. Így más lesz az első szókinccstára egy zenész családban nevelkedő és más egy állattenyésztéssel foglalkozó családban élő babának.

De nem csak valódi, mindenki által érthető szavakkal beszélnek a picik. Az is beszédnek tekinthető, amikor a saját maga alkotta szavakat használja, amit csak ő és a szülei értenek – „*pámá*” a párna vagy „*hamam*” az enivaló. És az is beszéd, amikor hangutánzókkal nevezi meg a dolgokat – „*tütü*” az autó, „*vauvau*” a kutya...

Az egyévesek egyetlen szóval vagy szókombinációval sok mindent kifejeznek, elmondanak. Ezek az úgynevezett egyszavas mondatok eseményeket, érzelmeket vagy vágyakat is kifejeznek. Ha a baba felkiált „*Apa!*” akkor az azt jelenti, hogy végre megjött apa és mindjárt a magasba fog emelni. Az „*adide*” mindenre vonatkozik, amit éppen szeretne megkapni. Általában 50 szavas szókinccsük van, amit rendszeresen és tudatosan használnak, de ennél jóval többet megértenek már az anyanyelvükből, de még nem tudják kimondani.

A gyermeki fejlődés sosem egyenes vonalú, egyenletesen felfelé ívelő folyamat. Vannak megtorpanások, sőt látszólagos visszaesések is. Ha az egyik képességterület látványosan megugrik, akkor egy másik kissé háttérbe szorul. A járás kezdetekor a pici minden figyelmét és energiáját az új tudományának szenteli, ilyenkor kevesebbet játszik elmélyülten egy helyben ülve, vagy rosszabbul eszik, esetleg kevésbé figyel arra, amit mondanak neki. Ez természetes, nem érdemes miatta aggódni, amint kiélvezte a járás kezdeti kalandjait, ismét nyugodtabb és figyelmesebb lesz.